

FOGARAS ÉS VIDÉKE

Társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági hetilap.

Előfizetési ár:
Helyben házhoz hordva, vidékre postán küldve:
Egész évre 8 Kor., félévre 4 K., 1/4 évre 2 K.
Egyes szám ára 16 fillér.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Thierfeld D. könyvkereskedése.

A hirdetések díját jutányosan számítjuk.
Nyílt tér: soronként 20 fill.
Hirdetések és Nyílt tér díja előre fizetendő.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Fogaras város ujéve.

Az első fecske.

Irta: HALMY GYULA.

A midőn mi ezelőtt öt-hat évvel megpendítettük a rendezett tanácsú városossá való átalakulás eszméjét, — amikor megkezdettük a zizifuszi munkát, az első pillanatban általános ellenkezésre találtunk. Az évről-évre pótdadó emeléssel préselt adófizető polgárság már ösztönszerűleg védelmi állásban helyezkedett minden olyan terv vagy kísérlettel szemben amelynek előnyeit még nem ismerte, — nem ismerhette következményeül pedig egyes-egyedül a pótdadóemelés rémét látta, egyebet semmit. Ezen nem is csodálkoztunk tehát. Csupán az nem fért a fejünkbe, hogy miért ellenzik olyan vehemesen az átalakulást maguk a nagyközségi hivatalnokok akik pedig minden oldalról megvilágítva, mérlegelve a dolgot csakis így remélhették a méltányosabb, jobb jövőt. Jól emlékezünk, milyen legombolkozott modorral találkoztunk éppen azokon a helyeken, ahol pedig a legnagyobb előzékenységre és segítségre számítottunk. Milyen kalváriát kellett járunk egy-egy hiteles, hivatalos adat beszerzése miatt, — mennyi szándékos félrevezetés állta utunkat, mennyi titkos akna, úgy hogy a laikus szemlélő előtt már-már úgy tűnhetett fel a dolog, mintha mi a községi tisztviselők egyes kárára, megrontására törnénk, hogy a magunk hasznát előmozdítsuk. Már-már egészen a személyi harc képét vette magára a vita, vagy olyanná lett, mintha a nagyközség és a sajtó hatalmi harca lett volna. Pedig minden elfogulatlan ember előtt világos volt célunk, amely nem volt egyéb, mint a hovatovább lehetlenebbé váló, vigasztalan helyzetet a közönség és a város javát, ha erőszakos lökéssel is, — előbbre lódtítani. Három hónapon át lapunk minden számában a legvehemesebben agitáltunk, polemizáltunk, szakemberek véleményét provokáltuk pro et kontra, amíg minden

ellenkezést megtörve diadalra nem jutott a tényleges átalakulás ügye.

Az átalakulás mellett felhozott érvek egyik legsúlyosabbikául a városok által az állam helyett teljesített munka ellenértékeként sokáig már nem késhető kárpótlási összeg szerepelt írásainkban. Hangosan kiáltottuk az önző fülekbe, hogy nem késhet soká az államsegély és csakis ez uton néz a haladás Fogaras agyongazdálkodott, tönkre pótdadózott városa felé. Hangsúlyoztuk folyton, egészen az unalomig, hogy változásnak kell beállni, mert lehetetlen, hogy a végletekig így menjen ez a képtelen helyzet. És ime, mi lett az eredmény? Kinek lett igazsága? Kinek lett legelőször is haszna és előmenetele az átalakulásból? Elsősorban is éppen azoknak a nagyközségi tisztviselőknél, akik érthetetlen okokból mindent elkövettek, hogy meghusítsák önzetlen jóakarataiból fakadó tervünket.

Alig két évvel a tényleges átalakulás után ime megérkezett az első fecske. Az állam 1909. évre két millió koronát utalványozott a rendezett tanácsú városok részére, ama közigazgatási funkciók teljesítésének jutalmául, amelyet az állam helyett végeznek. Ez a két millió korona azonban csak a kezdőösszeg, mert évről-évre többet vesz fel a kormány e címen a költségvetésbe, úgy, hogy 1916-ban, tehát hat év múlva teljes nyolc millió koronát utalványoz az állam a városoknak. Ennyiben állapította ugyanis meg a miniszterium a városoknak állami segéllyel fedezendő szükségletét és hat év alatt fokozatosan beállítva az évi költségvetésbe ezt az összeget, 1916-tól kezdve nyolc millió korona lesz a rendszeres, évi államsegély összege.

A felosztást a városok anyagi viszonyai és teljesítő képessége arányában oldották meg. Fogarasnak hétezer ko-

rona jutott 1909-re a kétmillió koronából. Az első segélyt a tisztviselők fizetésjavítására szánta a kormány, ahol különben is élesen körvonalazták a segély hovatfordítását. A rendelet szerint a tisztviselők fizetése kiegészítendő a velők egy rangosztályban álló állami és megyei hivatalnokok fizetése arányában. A további főleg közegészségügyi köztisztasági, városszépítési, közbiztonsági célokra fordítandó.

Nálunk például ha jól tudjuk, a polgármestert a neki megfelelő VIII. rangosztály szerint fizetik. Az ő fizetése tehát nem szorult kiegészítésre. A rendőrkapitány és a városi főjegyző ellenben évi 2200 korona fizetést kapott eddig, az ő fizetésük tehát 2600 koronára egészítendő ki, mint a mennyi a IX. rangosztályban levő állami és megyei hivatalnokokat megilleti, a megfelelő lakbérrel, és így tovább a többi hivatalnokét is. Ime tehát a nagyközség évi 1600 koronával díjazott és ahhoz az álláshoz mért kvalifikációju hivatalnokai, az egyetemeken szerzett diplomával egyenlő rangosztályba és fizetésbe kerültek ama kárhuztatott akció révén, amelyet lapunk oly nagy ellenkezésük ellenére, önzetlenül, a köz javát munkálva kezdett meg és vitt diadalra.

De még egy másik, messzebbre kiható jótéteményt kapnak most városi hivatalnokaink. És ez nem egyéb, mint a köteles nyugdíjintézmény létesítése. A miniszterium ugyanis, a segély fejében kötelezte a városokat, hogy hivatalnokaik részére a nyugdíjintézményt létesíteniök kell és így a régóta vajudó és kulturállamhoz igazán nem illő azon állapot, hogy a városi tisztviselők jó nagy hányadának nyugdíja még mai napig rendezetlenül hevert, — egycsapásra megszűnik majd.

Ime tehát így áll Fogaras város jövője, az újév küszöbén. Ime ilyen

rosszakarója Fogaras sajtója a városi tisztviselőknek, — ime így bizonyítja be az idő, hogy kinek van igaza!!

Nekünk nagy öröm, nagy elégtétel ez, mert újabb bizonyítéka a mi önzetlen és soha sem a magunk, mindig a köz javát célzó és szolgáló munkásságunknak. Igaz örömmel óhajtjuk tehát, hogy legyen a város méltó a jobb jövőre, viselje, ossza fel a karácsonyi ajándékot méltósággal és ezzel jelét adja, hogy érdemes volt a segítségre, érdemes a derültebb, jobb jövőre, — s ismét újabb lépést tesz azon az uton, amely Fogaras régi tekintélye, híre és dicsősége felujulása felé vezet.

Huszonöt év a társadalom szolgálatában.

A legtekintélyesebb fővárosi lapok közölték cikkeket a társadalmi életünk irányítására, városunk és közéletünk fejlődésére értékes befolyást gyakorló férfuról hírlapírói pályafutásának 25-ik évfordulójával kapcsolatban, sőt a „Fogaras és Vidéke” is megemlékezett szerkesztőjéről, aki csendes szemlélődésben szűri le az élet igazságait és termeli s a „Fogaras és Vidéke” útján a közérdek szolgálatába állítja eszméit. Dédelgeti ezeket, népszerűség virágaival hinti tele és átviszi a köztudatba s ha megtestesülésük után azokat a társadalom birtokába vette és aratást tart fölöttük, megelégszik a jól végzett munka legtisztább jutalmával; a nemes büszkeséggel.

Azok után tehát jórészt csak a huszonöt éves pályának munkája és eredménye fölött való elmélkedés maradt meg az én tollamnak.

Ha nem volnék részese — más téren ugyan — az el- és felismerés azon hiányának, amely kemény munkámat kíséri, talán én is másokhoz, a szerencsésekhez hasonló közönyösséggel haladnék el a huszonöt éves évforduló mellett. De így?! Megállok és gondolataimat kérébe kötöm.

A földmivelő évenkénti termésének legelső zsengejét megszegvén, a maga mélységes érzelmét hanglejtésben magasztos, bár egyszerű szavakba önti és az áldással borított asztalt körítő családjával mond dicséretet a seregek urának, aki verejtékes munkáját megáldotta. Azok pedig, akik a földtermésének csak pénzük révén jutnak birtokába, nem gondolnak arra a verejtékes munkára, amely segített a természetnek, gyakran küzdve a természet ellen is annak létrehozatában. Élvezik a jót, amit mások fáradsága állított elő és nem kérdezik hol és merre van hazája, van-e kenyere, háza annak, aki verejtékezett a mindennapi kenyér buzájáért.

A huszonöt éves évfordulón végig vonul gondolatom azon az időközön, amelyet 1885. január 1-étől, amikor Halmy Gyula az írás tanúsága szerint a „Borsodmegyei Lapok” munkatársai közé lép serdülő ifjan, és 1910. január 1-éig mért föl a naptár csináló. Szövegi gondolatokat azokat az ideális terveket, kitűzi azokat az eszményi célokat, amelyek egy kezdő újságíró hevíthettek. Érzem annak az öntudatnak magasztos voltát, amely Lévy József, a „Pesti Napló” keretében pedig Ábrányi Kornél, majd Bartha Miklós, Kun Béla, Kazár Emil, Törs Kálmán — publicistáink e nagy alakjai — mellett eltölti. Megértem az írásaiban jelentkező szarkazmust, amely a létért való küzdelemben helyet foglalt egy-egy szárnyaszegett eszmény mellett. A mint írásaiból látom és megítélhetem ez a fejlődő szarkazmus állította Bartók Lajos mellé a „Bolond Istók”

szolgálatába, ahol a társadalom félszégeit ostorozta ép úgy, mint szatiráival, amelyekre — közlése szerint — a Lévy tanácsa vezette. A vicináliák idejéből való írásai segítettek ki Miklós Gyulát a főispáni székből s Fogarason is a régi, nem tulságosan hazafias hirben állott főispáni omnipotentia megtörésére vezető mozgalom szószólója és harcosa volt.

Látom a közkatonát mindenkor a legtisztább közérdek, a szeplőtlen hazafiság szolgálatában hiven küzdve a vezér mellett. Öt év óta szemlélem azt a fáradhatatlan küzdelmet, melyet eszével és tollával vezéreként viv a nagyra képtelen, merésre félénk Fogaras város és társadalma anyagi és erkölcsi javainak fokozása érdekében azzal a közönnyel szemben, amely az önzés e fölmulhatatlan korában egyedül uralkodik a lelkeken.

Ismerem azokat az eszméket, amelyekkel öt év óta termékenyítette meg a szépre, a jóra, a hasznosra törekvő társadalmi rétegeket. Ismerem a Fogaras város fejlődésében nagy lépéseket jelentő azon alkotásokat amelyek a Halmy Gyula eszményének és tollának a gyermekei.

De azért a megaszfaltjárdásított Fogaras utcáin a régi ugrálás és botorkázás helyett kényelmes hanyagsággal végezvén napi sétáinkat általános méltatlankodás kíséretében szidjuk a vállalkozó rossz munkáját, elcsapatás ígéretével emlegetjük a rendőrség tiz vagy hány szál rendőrt a járdák piszkossága miatt, sőt a háztulajdonosokról sem szól véleményünk épen elragadó baráti indulattal; megemlékszünk a járdával kapcsolatos minden rosszról, mert hát ez erényszámba megy a patrioták szemében. Hanem a jó, amit nyújt, senkinek sem jut eszébe. Azt az ember formájára teremtett lényt pedig, akinek ajkai között valaha kiszaladt az az ige hogy: *hála legyen Halmynek a kezdeményezésé-*

T Á R C A

Isten keze. *)

— Karácsonyi igaz történet. —

Irta: *Kedves Józsefné, Hódi Zsóbe.*

Kisült az ünnepi kalács. Kellemes illatát közelebb hozza a sivitó téli szél hozám: érezem én is, hogy Karácsony van, a szeretet ünnepe.

Csöndes kis faluban ez a nem mindennapi illatár az első hírnök, hogy megérkezett a legkedvesebb ünnep, a szeretet ünnepe, amikor mindenkinek meg kell bocsátani.

Csöndes kis faluban nem mutatják fényesen világított csábitós kirakatok, a vásárlás izgalmaitól kipirult haza siető mamák és csomagokkal megrakott emberek, hogy még csak pár óra és jön a Jézuska, hogy megemlékezék a jó emberekről, kik örömet okoznak kedveseiknek. A gondtalan gyermek ártatlan öröme itt az ők igazi örömük.

Kis falukban nem árulják drága pénzen szemképráztató boltokban a karácsonyfát, itt azt a jó Isten ezrivel adta hóborította, égbenyuló hegyek oldalain éa csak ki kell oda fáradni, kiválasztani a legsudarab-
bat töretlen ágakkal. S én mégsem tudtam azokat kivágni, sajnálnám az életüket, mert ott szeretek hűsölni egészséget osztó dus lombjainak árnyában, izzasztó, forró nyári

*) Aktuális a románok karácsonya alkalmából.

napokon. De miért is vágnám ki, kinek viném haza és kinek gyujtanám meg? Kinek raknám tele édességgel, gyémántszálakkal, cukros vitézzel, aranydiókkal, szálló angyalkákkal? Az emlékeimnek? . . .

Boldog karácsony csak ott lehet, hol mosolygó gyermekarcok ülik körül az asztalt és visszafojtott lélekzettel lesik, — várják: mikor jön el a Jézuska.

De nekem is vannak emlékeim, s ha nem is gyujtom fel a karácsonyfák boldogan lobogó ünnepi lángját, de felidézek emlékeimből egy megelégedetten élő családot s a velők karácsony ünnepén megtörtént szomorú történetet. A könyörtelen végzet rideg munkáját, — Isten kezét.

Egy abaujtornamegyei kis faluban szerény viszonyok között gyenge javadalmazásból, de boldogan élt egy papi család. Elhagyott szegényes kis fehér ház a domboldalon, vadrózsa-lugas a méhes mellett, dusan termő gyümölcsös a ház körül és három ennivaló okos kis apróság képezte a boldog otthont. Több szeretet, boldogság és megelégedés nem is tért volna el a csöndes kis papi otthonban. Egész nyáron át elégedetten nézegette a szorgalmas és derék család a kis méhek munkálkodását és titokban számították, hogy mi mindenre is lesz elég, ha jó termést hoz a méhikék szorgalmas munkája.

Bandinak meleg bundika, patkós csizma, Gulliver utazása kell, mert ezek képezik szí-

veskéjének minden vágyát. Lackó puskát óhajt, mert ha nagy lesz, medvét akar ő is löni, mint a méltóságos gróf ott fenn a Lászlótanyán, a pazar fényvel berendezett vadászkastélyban. Boriska egy aranyhaju baba után vágyódott, mert szegény Katója nagyon beteg, betört a feje, a cirmos cica meg elrágta az egyik lábát. Gyermeki szeretettel, hízelve veszik körül édes apjukat: ugy-e, ha lesz sok mézük, ezt mind meghozza nekik a Jézuska? . . .

Multak a napok, hónapok; közelgett a kis Jézus születésének ünnepe. Boldog érzés töltötte el a szülők lelkét is, hogy közeleg a karácsony s a három kis apróságnak álmái a dolgos méhecskék gyümölcseiből már a közeli napokban beteljesülhetnek.

Dermesztő téli hidegben felkészülődött az apa és anya. Szűk hegyi utakon, rázós szekéren, elnyűtt lovakkal hét keserves órát tettek meg, csak hogy a három aranyos babának minél kedvesebbé tegyék a karácsony estjét és felejthetlenebbé a gondtalan gyermekort, a pótolhatatlan szülői háznál.

S bárha szorgalmasak is voltak a kis méhek, a három gyermek vágyainak teljesülését mégsem láthatta meg, mert az előbb még oly boldog szülőiházra gyászosan szomorú napok virradtak.

Hosszu farsztó utazás után kedves ajándékokkal, apró csecsebecsékkel megrakodva tértek haza a jó szülők és Lacikát

sért és a küzdelemért" még Diogenes lámpájával sem lehetne fölhalálni.

Ismerjük a villanyvilágításért végig harcolt és folyton megújuló küzdelmét. Lakásunk a petroleum kiküszöbölése következtében az állandó tűzveszedelemtől a fertőző koromtól, a kellemetlen szagtól megszabadult. Jupiternek az Olympon világítás tekintetében nem volt olyan isteni kényelme, mint most nekünk a villanyvilágítás mellett. Mégsem merném föltenni, hogy valaki még gondolatban is elismerést rejtetne Halmy részére a villanyvilágításért.

A kereskedő irodájából élő szóval intézi el a helyi üzleti ügyeit; nem kell lotni-futni melegben, hidegben, esőben, sárban. Ha őt alkalmatlan időben zavarják, szidja a csengőt, a csengetőt, sőt az egész távbeszélő világot, mert az jól esik neki, mert az uri voltát fokozza; azonban kiereszkednék le uri pidedestáljáról annyira hogy a jó, hogy a kényelem szerzőjére gondoljon!

A vármegye hivatalos lapja, sőt tán a „Fogaras és Vidéke“ is időnkint közli a kórház betegforgalmát. Kevesen gondolnak mégis arra az áldásos hatásra, amit a modern kórház nyújt a közegészségügynek. De sem ez, sem a szép épületsoport látása nem varázsol senkinek ajkára elismerő szavakat azért a munkáért, amelyet Halmy Gyula a kórházért folytatott agitálásba befektetett.

Szép gimnázium épületünk előkelő csarnokot nyújt a tudománynak, a megsokasodott ifjúságnak. Ezen a réven sok szülő olcsóbb tanításhoz, sok család jövedelemforráshoz jutott. Dicsének zeng a tervezőnek, az építőnek, a vezetőnek, malteros gyermeknek, de ki hallotta dicséretét a Halmy nevének? Pedig nem csak én, hanem teljes Fogaras vármegye ismeri a gimnázium épület érdekében kifejtett ujságírói munkásságát Halmy Gyulának.

Hát az új Olthidért s az Olt szabályozásáért mennyit harcolt.

A fogaras—brassói vasut mennyi kényelmet, időben, pénzben és egészségben mennyi megtakarítást jelent Fogaras vármegyének, kiváltképen Fogaras városnak! E vasut kétségtelenül közgazdagsági tényező. Csak a fölépítés nagy anyagi hasznot hozott a városnak s a megyének. Bár tudjuk, hogy a vasut születése elválaszthatlan a Halmy ujságírói működésétől, mégis úgy vélem, hogy személyes sértéssel illetném azt a kiről föltenném, miként a vasutért elismeréssel gondol a Halmy munkásságára.

A hajdani nagyközség: Fogaras rendezett tanácsu jellegét Halmynak sok ujság-cikke előzte meg, készítette elő és küzdötte ki; azonban ő, akinek eszméjén és munkásságán fölépült a tanács, nem talált helyet a tanácsban. Vigasztalhatja ugyan magát azzal, hogy a tanács munkáját annál szabadabb kritikával kísérheti.

Folytassam-e tovább? Miért? Hisz mindannyian ismerjük a pénzügyigazgatóság a törvényszék és a város pénzügyi felvirágoztatásáért folytatott tevékenységét. Elég ha a nagyobb értékű sikerekre rámutattam.

Ime a földmivelő, a stréberkedést megvető ujságíró kiadásában. Állandóan küzd, munkál, termel és munkájának gyümölcsét termésének java részét a köz a társadalom élvezi s élvezvén nem gondol a munka nagyságára és a munkásra aki az élvezetbe juttatta.

Az általános emberi gyengeségből születik ez a hálátlanság. Hangoztatjuk az egyenlőséget, de úgy értjük, hogy más kisebbnek tartunk magunknál, azt meg éppen nem engedjük, hogy a mások érdemei világítsanak a mi lelkünk sötétségében.

Innen származnak azok a nyilatkozatok, amelyek a Halmyt illető érdemeket az időnek, a kor szellemének, a közszükségnek

stb. tulajdonítják. Készséggel meghajlok azok előtt és becsüléssel illetem azokat, akik mindenütt érdemes főispánunkat állítják előtérbe. Azon állítás mellett nem is kell időznünk, hogy főispánunk működése különösen Fogarasváros történetében korszakot jelent, hogy az ő keze nem hiányzott, sőt biztosan munkált azokban a sikerekben, amiket az utóbbi évek fölmutatnak. Ámde az igazságnak ily népszerű elismerése és hirdetése nem jelenti azt, hogy a Halmy érdemét kisebbítem. Ez nem használna a főispánnak, de nincs is arra szüksége, sőt az ő kiváló egyénisége bizonyára egyike azoknak, akik az érdemeket ismerik és méltányolják.

Azt hiszem Metternich mondotta, hogy a világ bámulni fog Ausztria hálátlanságán, mondhatom: nem kisebb az én bámulatom Fogaras város hálátlanságán.

Ám azt mondják, hogy mindazon javakban, amelyek a Halmy ujságírói küzdelme mellett a társadalom birtokába jutottak, neki is része van; utazhatik Brassóba, a gimnáziumba éppen jár, a villanyvilágítás előnyéből nincsen kizárva, telefonálhat amennyi tetszik, a kupaktanács helyett városi tanácsot ostromozhat, sőt — ha úgy fordul a sora — a kórházban is kaphat egy ingyen helyet. Így jutalmaz egy büszke társadalom.

Igaz szeretetemnek teszek eleget, amikor a huszonöt éves évfordulóhoz fűzöm azt a meleg elismerést, a mely Thierfeld Davidnak, a kiadónak szól azért a nem eléggé méltányolt, a mi viszonyaink mellett hazafias érdemért amely áldozatok árán is tért adott a Halmy munkájának elhelyezésére aki e réven részese a sikernek.

Uraim! Mégis tán emeljünk kalapot az érdemek előtt!

Justus.

ágyban fekvő lázban találták. Távollétükben meglebegtette házuk fölött fekete szárnyát a félelmetes rém, a gyermekek ádáz ellensége s lecsapott a boldog családi otthonra és Laicikát torkon ragadta, nem engedte. Lázálmaiban könyes szemekkel könyörgött a haza-térő anyának: „Anyuskám, jó kis fiu leszek mindig... fáj nagyon... ne engedjétek meghalni!“ S a másik pillanatban már fejét vesztve rohan a családfő orvosért, miközben a váratlan csapástól kétségbeesett anya egyre biztatgatja lázas gyermekét: „Ne félj fiacskám, melletted van anyuskád, nem hagy ő el tégedet... nem beteg a mi Lackónk... lesz aranyos puskája, szépszavu trombitája s még csákót is kap hozzá... mert a Jézuska nagyon szereti a jó kis fiukat.“

Testileg és lelkileg kifáradva, megtörtén érkezik az apa az orvossal, de Lackót már menthetetlennek találta és megállapította, hogy Bandika előtt is a végzet utja megnyílt, hacsak a fáradhatatlan szülői ápolás csodát nem művel, s a kétségbeesett szülői hangok a legfőbb bíró előtt meghallgatásra nem találhatnak.

Nem segített semmi. Bandikát is rövid idő alatt idegen világba ragadták a lázas percek s mikor az orvos iránta is kezdett érdeklődni, már ő is a hét törpék országában, csunya nagy emberek társaságában kalandozott, — hasztalan mutogatta az édes anya: mit hozott a Jézuska, mennyi szép játékokat, — itt van már a bundika, a patkós

csizma, meg a Guliver utazása is... nem érdekelte semmi, csak ott azok a bozontos fejű szörnyek, az apró manók, kik beteg feje fölött, elhomályosult szeme előtt össze vissza izogtek-mozogtak.

* * *

Két kis fehér koporsót tettek ki az udvarra... egy kétségbeesett apa és anya két családi boldogságot sirat, keserves zokogással elhagyatottan s a részvét látható megnyilatkozásának hijával. Ragályos kór vitte el a két ártatlant, megtiltotta hát a törvény, hogy a ház kapuját bárki is átnyissa. Magukra hagyatva hantolták el a két halottat, miközben a harmadik, még életben maradt és egészséges Boriska megmentésére gondolt fájó szívök.

Másnap elkövetkezett a karácsony ünnepeinek előestéje. Csöndes minden a gyászházban, csak a boldogtalan szülők szaggatott zokogása veri fel közben az elárvult ház siri esőndjét... mintha egy újabb veszedelem szele közelednék... vissza a sírból, az elföldelt két ártatlannak elnémult szive mellől..

Visszafojtott lélegzettel őrzik a kis Boriskát; nem lehet, hogy őt is elragadja tőlük a kegyetlen halál. Legalább őt ne, csak ő maradjon bár tovább is az övök! Megnézik alvó egyetlen kis leányukat s aggódóan kérdő tekintettel néznek egymásra: nincsen-e láza? „Nem lehet, hogy elkapta a bajt, — kiált fel az anya, — hisz csak egyszer öleltem és csokoltam meg drága fiaimat!“

De ez az egy anyai ölelés is elég volt ahhoz, hogy a még életben levő egyetlen kincsükre végzetes legyen. Mint a sebzett vad ugrik fel az apa fájalmában és kétségbeesésében keresi a vigaszt: hát már ezt az utolsó is? még Boriskámat is? És nem talált fájalmában szavakat...

Virraszt az elárvult ház karácsony estéjén. Imádkoznak utolsó gyermekük beteg ágyánál: „Ne vedd el a mi egyetlen utolsó kincsünket is édes jó hatalmas Istenünk!“

Megcsendül a szomszéd templom kis harangja és szomorú bugással hirdeti, hogy megszületett a Jézuska. A hívők serege, a falu apraja, nagyja templomba siet, hogy örvendezve énekelje: hozsánna néked, hozsánna!

Éjfél után még egyszer kopogtat a fekete szörny a papiház ablakán s a kipirult arcocská sápadtá válik. A szegény szülők kétségbeesésükben azzal hitegetik magukat, hogy nem halt meg, csak alszik. De Boriska is a Jézus megszületésével az angyalok honába tért, hol már kis testvérkéi tárt karokkal várták.

Fölvirradt a várva-várt karácsony napja s a hármass csapás sulya alatt megtört apa könyvtől ázott szemekkel lép be az anyakönyvvezetőhöz, jelenteni harmadik halottját is. Vig társaság poharainak összezsengésétől hangos a ház. De a belépő apa megjelenése elég, hogy minden elnémuljon és siri esőnd

Vármegyei közgyűlés.

(Folytatás és vége.)

Napirendre került a fogarasi várkastély értékesítése. A cs. és kir. hadtestparancsnokságnak alábbi szövegezésű átirata szolgált okul, hogy ez az ügy a mostani közgyűlés tárgysorozatába került. Az átirat így hanzik:

„1910. március hó 1-ével a fogarasi állomással, mint hadseregi helyőrséggel felhagyatik és ezáltal a kincstári kastély, ahol ezidőszent az 50-ik gyalogezred van elhelyezve, valamint a lőszerraktár és a mellette levő szekértár szabaddá válik. A hadtestparancsnokságnak van szerencséje megkeresni, hogy nem igényli-e a vármegyei igazgatóság (igy!) ez üressé váló helységeket saját érdekében értékesíteni. Felkérjük, miszerint erre vonatkozólag minél előbb értesíteni sziveskedjék. Az ottani katonai állomás parancsnokság egyidejűleg utasítást kapott, ezen épülettárgyakra vonatkozó és megkívánt mindennemű felvilágosítást megadni és ezeknek esetleges megtekintését is megengedni. Az esetleges értékesítés végleges eldöntése természetesen a közös hadügyminiszteriumnak lenne fentartandó.“

E jelentős és eseményszámba menő ügy tárgyalásának egyedüli szónoka Balla Károly, biz. tag volt, aki azt indítványozta, hogy a város képviselőtestületének tagjaiból alakítsák egy bizottság, melynek — a vármegye alispánjának vezetése mellett — feladata lesz a kormányhatóságnál közbenjárni aziránt, hogy a katonai helyőrség a jövőben is hagyassék meg a megye székhelyén.

A vármegyei közgyűlés pedig a cs. és kir. hadtestparancsnokság ajánlatára vonatkozólag kijelentette, hogy a fogarasi várkastély átvételére szóló ajánlatát nem fogadja el, mivel a várkastély megszerzéséhez pénzalappal nem rendelkezik. Egyúttal utasította a vármegye alispánját, hogy saját hatáskörében is

váltsa föl az előbb még oly zajos hangulatot. Ijesztő félelem ül ki az arcokra, mintha csak a sötét halál jött volna közéjük. A hosszantartó kínos csöndet az apa esdeklő szava szakítja meg: „Ne féljtek, hisz csak egy bánatos ember tévedett a vigadók közé; — nyujtsátok segítő kezeiteket, — osztozzatok keserves fájdalomaimban, — adjatok enyhülést a sors csapásának elviselésére!“

Néma csend követte esdő szavait. Nem találkozott senki, aki vigasztalására sietett volna. De ki is vigasztalná, ki merne hozza közelíteni? hisz mindenkinek van akit szeret, akit félt. Igaz, teher a nagy fájdalomban a vigasztalás, de hasztalan azzal még próbálkozni is.

Az ünnepi örömmámor vig zajában elkábult társaság kínos fogadtatása után bánatosan, megtört szívvel rohan vissza az apa kiterített halottjához, utolsó boldogságához.

Fehér koporsót visznek Karácsony ünnepén a halottak birodalmába. Sirásban fuldokló apa és anya követi.

Az ünnepi hangulatban csak egy résztvevő szív akad, aki a bánatos szülők fájdalomában való osztozást külsőképpen is kifejezi és segítségükre siet a már-már roskadó szülőknek.

Egy jóérzésű leányka, a csöndes falu fiatal tanítónője, aki szembeszállva a félelem érzéseivel, karjára veszi a két szülőt a elhíri a kedves halottat a nagy utra. Közé-

tegyen meg minden lehető a katonai helyőrség áthelyezésének megakasztása körül.

Fogaras r. t. város és több más községnek azon határozatához, mellyel kimondották, hogy az 1888. VII. t.-c. 156. §-a alapján létrejött és a vármegyétől kezelt állategészségügyi alap a vármegyei közokrházi felszerelések költségeinek fedezésére fordíttassék — a közgyűlés hozzájárult, és megbizta a megye alispánját, hogy a határozatok kormányhatósági jóváhagyása iránt intézkedjék. Besimbák községnek a korcsmaházépítési költségekre kért 2600 korona kölcsönéhez jóváhagyását megadta, azzal, hogy a kölcsön első sorban a korcsmaház jövedelméből, esetleg pótdadó útján, — fedeztessék. Nyugati-felsőszombatfalva községnek Stof Péter fausztatása ügyében hozott határozatát a közgyűlés megsemmisítette és utasította a község képviselőtestületét, hogy névszerinti szavazással hozzon új határozatot. Az alsótörcevári körjegyzőséghez tartozó községek szervezési szabályrendeleteinek módosításánál kimondotta, hogy a módosítás függőben tartassék, mert az egyetemes rendezés amugyis folyamatban van. Elvileg ily állápontra helyezkedett több községnek a községi jegyző és bíró utiátalányának felemelése iránt hozott határozatának tárgyalásánál, az e természetű átalányok egyetemes rendezésének folyamata miatt.

Kolun községi köztemető kibővítését — jóváhagyta; úgyszintén Dridiff községben az iskola céljaira történt telekvásárlásokat. Voija község határozatát, hogy az úrbéres közönség nevére kötményezett italmérsi kártalanítási kötvény 405 kor. kamatjövödelme községi célokra fordíttassék — a közgyűlés jóváhagyta.

Fogaras r. t. város képviselőtestületének a pénztárnokot és ellenőrt az óvadék letételének kötelezettsége alól felmentő határozata — a közgyűlésen jóváhagyást nyert.

Alsóporumbák község képviselőtestülete

az ottani gör. kel. egyház segélyezésére 300 korona segélyt szavazott meg, — a közgyűlés azonban a jóváhagyást megtagadta. Marginen községi vágóhely költségei — jóváhagyattak. Strezakercisora és Opreakercisora a húsvizsgálók díját megállapította. Kolun községi korcsmaház berendezési és bekerítési költségekhöz a közgyűlés hozzájárult. Illény községi vágóhid építését — jóváhagyta. Az Ujtohán községi bíró 8 évre szóló 100 kor. fizetési pótlékát és 50 kor. utiátalányát, valamint a mezőőrök fizetésfelemelését — jóváhagyta.

A dragusi kör jegyzői irnoki állást rendszeresített, — a rendszeresítés jóváhagyást nyert. A közgyűlés megengedte, hogy Sarkaica és Bucsum községi jégkárosultak a hátrálékos erdőőrési és körorvosi járulékaik befizetését 1910. évi augusztus hó végéig esz-közölhessék.

A községi háztartás keretébe eső több más, kisebb fontosságú ügyek is a mostani közgyűlésen jóváhagyást nyertek, melyek vagyonszüneti szempontból kifogás alá nem estek és a községek gazdasági érdekeinek előnyére mutatkoztak.

Több községnek előző évi különböző alapszámadása és pótköltségvetése — felülvizsgálat során — tárgyalva lett.

Magánügyek tárgyalásánál a közgyűlés a vármegyei központi hivatalozgáknak drágasági pótlékot engedélyezett. Megállapította özv. Turcu Jánosné és özv. Fleischer Adolfné özvegyi ellátását. Grecu Máté, törvényhatósági utmester fizetését felemelte. Müller Victor, vármegyei alleléltárost nyugdíjazta. Dr. Nistor Pompiliusz orvosi oklevelét kihirdette.

Mikszáth Kálmánnak 40 éves irói jubileuma alkalmából adandó nemzeti ajándékhoz való hozzájárulásánál kimondotta a közgyűlés, hogy az iró, a jubileumi bizottság kiadásában, sajtó alá rendezendő munkáinak harminc kötetét 20 diszeskötésben megrendeli.

„Erdélyi Irodalmi Társaság“ részére egyszersmindenkorra egyszáz korona alapítványt szavazott meg.

Igyekezünk a közgyűlés fontosabb ügyeiről tájékoztatást nyújtani és ezzel tudósításunk is véget ért.

Néhány szó a város köztisztasága érdekében.

A rég letűnt történelmi korszaknak egyes megmaradt építészeti emlékei még mindig uralkodnak némely város esztetikai fejlődésén, mintegy éles határvonalat vonva a mult és a jelen fejlődési területuma között.

Ilyen a mi fogarasi várunk is, a mely hallomás szerint nemsokára magára lesz hagyatva; mivel a magas hadvezetőség intézkedése szerint a most benne elhelyezett közös zászlóalj Boszniába lesz elhelyezve.

A közös kincstárnak most nagy gondot ad e kőcolosszum-halmaz mikénti előnyös értékesítése.

Ha Fogarasvármegye pénzben és történelmi reliquiákban oly mesegazdag lenne mint pl. Biharmegye: legcélszerűbb volna ezt a vármegye részére történelmi muzeumnak berendezni; de az eszme önként válik tárgyalanná ha elgondoljuk, hogy ez arányaiban és méreteiben is tulnagypéldét csupán csak

ben viszi a Boriskának szánt aranyos babát. Tegyük mellé ezt is, hogy vigye fel az anyagok honába, játszóké vele legalább ottan és üzenje vissza megtört szüleinek a megváltozhatatlan sorsban való megnyugvás érzését.

Csak egy ifju lány találkozott a faluban, aki a kedves halottat utolsó nagy utjára elkísérte, — egy jó érzésű teremtes, — pedig neki is volt kit félténie: . . . önmagát, mert menyasszony volt. . .

Emberi gyarlóság, hogy a részvét csak odáig terjed, míg annak nyomában veszedelem nem támad. És az is az önző gondolkodás szüleménye, hogy a szomorú Karácsonyt ért apától, mint a halál élő személyesítőjétől riadt vissza a földi javakban mindig szívesen osztozó, de a fájdalmas csapások elviselését már nem érző barátok tömege. . .

A következő Karácsonykor boldog családi ünnepség keretében üdvözölték az újszülöttet, akit, fájdalmuk megváltására a Mindenség Ura küldött az árvaságba jutott, kedves gyermeki zajtól elnémult csöndes papi házba . . . elküldötte, mert a fájdalmas szülők megnyugodtak a megváltozhatatlanban és bizva reméltek Isten kezében.

S azóta már évek teltek el. A férfias bátorságu tanítónő, aki a részvétlenség fagyos érzéseit nem ismerte és a gyászba jutott szülőknek enyhülést nyujtva, a ragályos halottat az utolsó utjára is elkísérte, — ma egy boldog férjnek még boldogabb élettársa, . .

muzeum céljaira kihasználni nem volna gazdaságos megoldás.

Mint ajándékra, illetve ingyen átengedésre az első tulajdonjog feltétlenül a várost illetné, de úgy halljuk, hogy az ingyen megszerzésre támasztott agitálás, a materiális szempontokat első sorban respektáló hadügyi kormányral szemben, valószínűleg meddő munka marad.

De nem is a várkérdésről akarok most ezuttal szólni, hiszen ezen aktuális ügyet az illetékes hatóságok megoldják majd szépen: — hanem a vár környékéről magáról szólok.

Tudjuk, hogy a várat körülvevő nagy sáncárok kiparkítása és befásítása meddő törekvés volna, mert egyrészt a benne fakadó bő forrás, másrészt az Olt folyó magas vizállása esetén összegyülemelő vizár, az amugy is mocsaras és ingoványos mélyen fekvő talajt állandóan veszélyeztetné.

Pedig — ha már a vár ez idő szerinti lerontása nem is kecsegtet reménnyel — legalább a várárok bemetése által nyerne a város egy szép nagy terület, melyet városi sétatérre lehetne idővel átalakítani. (Mert a Papirmalom, a városon kívül, szoros beszámítás alá nem is eshetik.)

De hol lenne erre fedezet?

Ha pedig a megye vagy a város szerzi meg a tulajdonjogot ingyen, — a vár bérbeadásának jövedelméből is lehetne e munkálatokat bizonyos időn belül végrehajtani.

Felesleges ecsetelni, hisz mindenki tudja, hogy Fogaras város terekben szegény közönségére mily égető szükség volna egy egészséges klimatikus városi sétány létesítése. Mert a várkörülí sétány bizony egy cseppet sem alkalmas üdülő- és szórakozó helynek; legfeljebb csak arra alkalmas, hogy az ember, — ha útja arra vezet — mentől előbb siessen rajta keresztül; hiszen a várárok jótáplált pocsolójának állandó kipárolgása, továbbá az azt körülvevő tapiac tisztátalansága — nyár idején, mikor a sétány legkeresettebb — állandó fertőzésben tartja az ottani levegőt.

Másik köztisztasági anomáliája a városnak, hogy nemcsak a szekérujai piszkosak és rendetlenek, hanem az oly nagy költséggel létesített aszfalt-járdák is miserabilis állapotban vannak.

Száraz időben a por; esős időben pedig a sár vivnak váltakozó harcot az aszfalt felülete ellen: némely helyen oly erős vehemenciával, hogy a totyogó sár közül alig érinthetjük lábunkkal az aszfaltot.

Vajjon miért nem tesz intézkedéseket a város főkapitánya? Miért nem kötelezi a háztulajdonosokat a házuk előtt levő járdák állandó tisztántartására?

A Timár-, Olt- és Brassói-utcákban pedig a timáripár szagos termékei inficiálják állandóan a levegőt.

Tisztelet és elismerés a bőriparnak; de ennek az utcán való üzése, valóban középkori dolog.

Ha már a bőrök cserzése, mosása és áztatása az utcán folyó patakban történik is (bár a rendelkezésre álló kádakban több fáradsággal ezen műveletek az udvarokban is akadálytalanul lefoly-

hatnának) legalább a bőrök és a gyapjú szárítását tiltanak el a járdákról.

Avagy tán ez patriarkális joga Fogarasnak a timár-iparosoknak?

Volna még néhány szavam a tisztaság körüli utazás egyes epizódjairól; egyelőre azonban csak ezeket mint aktualitásokat — szurtam jelenleg gyenge tollam hegyére.

Vajjon a közjó érdekében munkálkodó városi polgárok érdemes tagjai nem alakíthatnának-e számos província város példájára „Szépészeti egyesületet“*) mely a város szépészeti és köztisztasági érdekeinek állandó őre lehetne és hasznos munkásságával fölemelhetné idővel Fogaras városát is a többi városok estetikai nivaujára!?

M. J.

S Z I N H Á Z.

A saisonvégi utolsó estéken Sylvesterre kabaré-előadás jutott, melyen a társulat jobb erői szórakoztatták a közönséget. A színház csak félig telt meg, tekintve, hogy a közönség Sylvesterkor érthetően megoszlik. A kabarén Baróti conferált ötletesen és állandó derűtségben és kontaktusban tartva a publikumot a színpaddal. Emellett még magán számot is adott elő a nála már szokott tehetséggel. A társulat két szubrettje Jobai és Kürti Lili fülbemászó kuplékkal kedveskedtek a közönségnek. Nagy Gyula, a társulat tenoristája egy pár könnyed dallamos áriát énekelt, melyet a közönség élénk tetszéssel fogadott. Bónyi két rapszodiának, Pál Erzsí pedig egy vig balladának elszavalásával tették változatossá, a színpadról jövő kellemes impresziókat. Az est clonja Sugár Aranka éneke és Arany Olga szavalata volt. Sugárnak érzésektől áthatott népdalai, a Boccacióból és Szulánból művészi rutinnal előadott részletei frenetikus tapsvihart váltottak ki a közönségből. Arany Olga Kiss Józsefnek, Szép Batóné c. balladáját és Az anyasziv c. romancát szavalta imponáló erővel, sok finomsággal és gazdaságos hangbeosztással, mindig ügyelvén arra, hogy a párbeszéd közt átmenetek érthetők és érzékelhetők legyenek. A tragikai rátermettségre valló két szavalatot a közönség lelkesen kitörő tapsal honorálta. A jól sikerült, kedves és intim hangulatu előadás után a közönség egy része a buffetbe vonult, hol a szokásos étel és ital áldozatok bemutatásával várta be az Urnak 1910. esztendejét.

Szombaton *A bolond* került színre telt ház előtt jó előadásban. A zenekar igen szépen játszott és az operaszerű darab sikerre vivésében hathatósan közreműködött. Nélkülöztük ugyan a nagy színpad eszközeit, a díszleteket, és emiatt vesztett is hatásából Rákosi-Szabados e szép mesejátéka, de ezek helyett

*) Van itt „szépészeti (u. n. esztetikai) bizottság“ is, csak hogy a szép iránt nem igen van érzékük, vagy nem alakulnak azáltal Szerk.

bőven kárpótolt Sugár Aranka művésze. Bimbilla hatalmas énekpartija jutott e darabban neki és nagy énektudásával derekasan meg is felelt feladatának. Voltak, akik e darabot többször és nagy színpadon is látták s ezek szavaival élünk, midőn elmondjuk, hogy alig énekelték ott szebben Bimbilla ének számaint Sugárnál. Részt vett a sikerben mellette Baróti a „bolond“ szerepében a ki ez alakításában szép drámai tehetségről tett tanúságot. A darab többi szereplői is egytől-egyig igyekeztek, hogy az estét élvezetessé tegyék.

Az utolsó előadásul vasárnap színpad herülő *Szerelmi keringő* előadásán a közönség kevés, a darabban sok kifogásolni való volt. A szereplők jórészt nem tudták szerepeiket, az előadás a kapkodás és a gyors színrehozatal nagyon is meglátszott. Baranyainé vezetése alatt a zenekar derekas munkát végzett és enyhítette az előadás fogyatékoságát. A szereplők egyenként jobbak voltak mint az együttes. Kiemelendő Jobai Nusi, aki élénk és csinos volt s jól énekelt. Tetszett Zilahy s kitűnő volt Baróti. Mint epizódisták Szathmáryné, Pál Erzsí és Kürti említendőek, utóbbi szerep tulajdonképp Sugár Aranka koloraturhangjának való lett volna.

Elmondván véleményünket ez utolsó előadásokról, röviden a lefolyt saisonról annyit mondhatunk, hogy az a tavalyinál rosszabb volt. Ez áll a társulatra és a közönségre egyaránt. Már előbb jeleztük, hogy a társulat gyengébb volt a tavalyinál s utólag megállapíthatjuk, hogy a közönség sem viseltetett a szokott érdeklődéssel. A színházat általában kevesen látogatták. Kifogásainkat az egyes alkalmakkor elmondottuk s ezuttal csak a jövőre való tekintettel említjük fel, hogy egy-két szerepkörre az igazgatónak színésze nem volt, némi melyre pedig a meglevő nem volt megfelelő. Sokszor tapasztaltuk a nőikar gyengeségét is. Tudtunkkal megalakult a színpártoló egyesület és így azt hisszük ennek vezetősége tett is lépéseket, hogy a társulat tapasztalt hiányai megszűnjenek és hogy jövőre a közönség igényei kielégítést nyerjenek. E téren természetesen egy állandó színház építése volna az, a mi közönségünk, talán túl magas igényeit kielégítené, és a mindenkori társulat helyzetét nagyban elősegítené és megkönnyítené.

H I R E K.

A vár sorsáról.

Az ősi vár sorsáról szóló legutóbbi vezetőcikkünk miatt több oldalról azt a vádat hallottuk fejünkre zudolni, hogy a hatóság intézkedéséről írott gunyoros soraink alaptalanok, amennyiben azon a

zárt ülésen szó sem volt a közköltés-
gen szervezendő deputációról, hanem
igenis akadtak ott önzetlen férfiak, akik
felajánlották, hogy saját költségükön
mennek a miniszteriumba, a katonaság
ittmaradását, illetve ennek más csapat-
tal való pótlását kérelmezni. Méltatlan
volt tehát az az állításunk, hogy a régi
módi közköltésen való utazgatást tá-
ialta fel megint a tanács.

Amidőn most már teljesen hiteles
és megbízható információ alapján örömmel
vesszük tudomásul, hogy ilyen ön-
zetlen embereink is vannak, — másrészt
szintén megbízható forrásból vett érte-
sülésünk szerint konstatálnunk kell, hogy
szó sincs a vár más célra való felhasználásáról
legalább is addig, amíg a katonaság
ittmaradására, illetve pótlására
remény van, — erre nézve azonban
csakis a kormányválság végleges eldö-
lése, a politikai viszonyok rendezése után
várható határozott döntés.

Amikor tehát ismételjük, hogy a
legnagyobb örömmel konstatáljuk ezt,
együttal a leghatározottabb formában
elutasítunk magunktól minden olyan vá-
dat, amely rosszakaratot, vagy felüle-
tességet, illetve téves információkra épít-
ett hiradást involvál, — sietünk kijel-
enteni, hogy vád egyes-egyedül csak
azokat érheti, akik nem bocsátanak ren-
delkezésünkre hiteles adatokat, így te-
hát mi kénytelenek vagyunk a városban
szertesztét szálló és a társaságok-
ban tárgyalgatott adatokból összeállítani
értesítéseinket.

Különbömben mi kijelentettük már ab-
ban a vezetőcikkben is, hogy nem ren-
delkezünk niteles adatokkal és hogy a
városban szájról-szájra keringő, legkül-
önbözőbb hírek és mesék közül szedtük
elő a vár jövőendő sorsáról a legképtelenebb
terveket. Tehát épen nem érhet
bennünket a nagyképűsködő, jólérsesült-
séget tettető, rosszhiszeműség vádja. Hi-
szen a város és a hatóság érdeke, hogy
mindig a legteljesebb nyilvánosság előtt
állva dolgozzék, úgy nem érheti soha
semmi vád, vagy gyanu, vagy kárhoz-
tatás.

Mi azt hisszük, hogy nem a mi
előnyünk, hasznunk és érdekünk, hogy
mindenféle hivatal életében az előfor-
duló változások vagy események a va-
lóságoknak megfelelően, teljes hitelesség-
gel bírónak lássanak napvilágot, — ha-
nem mindig az illető egyének vagy hi-
vatalok legelsőbbfoku érdeke ez.

Ne titkolódzunk, ne takargassunk
tehát semmit, ami hivatalosan érdekel-
heti a közönséget, mert a hivatalok van-
nak a közönségért és nem megfordítva.
Ne kenjük hibánkat a szegény, védtelen
sajtóra, hanem tudósítsa minden egyes
hivatal, hatóság rendszeresen és hiteles-
en a sajtót minden mozzanatról, ami
kebelében történik, — ne hagyják, hogy

találgatásokkal ugrassa ki a nyulat a
bokorból és akkor mindjárt szent lesz
a béke! —3.

Előfizetési felhívás.

*Im már a nyolcadik újévet kezdjük meg,
közönségünk pártfogására, szeretetére támasz-
kodva. Kérjük ezúttal is olvasóinkat, támogas-
sák e hézagpótló, egyetlen organumot, amely
mintegy fenntartja a kapcsolatot a világgal, amely
tükröz Fogarasnak és ha bátor szókínondásával
néha-néha elevenre tapint is, — sohasem szán-
dékos rosszindulatból, hanem mindig a közjó
előmozdítása céljából cselekszi azt. Büszkén és
bátran mutathatunk hét évi pályafutásunkra
vissza. Eredménydus az és mindig nemes fegy-
verrel küzdött, nyílt harcban bővelkedve.*

*Épen azért kérjük közönségünket, hogy
ez újéven is ne vonja meg tőlünk bizalmát,
támogassa anyagi és szellemi téren is lapunkat
és mi igérjük, hogy fokozottabb munkával,
lelküismeretességgel és igaz lelkesedéssel szolgáljuk
ez újéven is a megye, a város és a polgárság
hasznát, javát és előhaladását.*

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 8 kor.

Fél " 4 "

Negyed " 2 "

A „Fogaras és Vidéke“ szerkesztősége.

— **Igazgatók értekezlete.** Lapunk leg-
utóbbi számában már jeleztük, hogy a nagy-
szebeni tankerületben a főgimn. igazgatók,
K. Walther Béla főigazgató elnökelete alatt
Brassóban febr. 28. és márc. 1-én gyűlnek
össze, a következő fontos tárgyak megbeszél-
lésére: 1. Középköznevelésügyi szolgál-
latában, különös tekintettel erdélyi viszony-
nyainkra. Előadja Simon Ferenc szászvárosi
ref. főgimn. igazgató. 2. Az érettségi viz-
sgálatok eredményének bírálása. Előadja Szép-
réthy Béla brassói főreálisk. igazgató. 3. Az
évvégi vizsgálatok mai alakja törlendő. Elő-
adja Péter Mózes sepsiszentgyörgyi ref. fő-
gimn. igazgató. 4. Kivánatos és célszerű-e a
tanjegynapló köteles bevezetése. Előadja Göl-
ner Károly dévai áll. főreálisk. igazgató. 5.
Középköznevelési ifjúsági önképzőkörök. Előadja
Major Károly dr. fogarasi áll. főgimn. igaz-
gató. 6. Tanítási és nevelési elvek. Előadja
Laukó Albert erzsébetvárosi áll. főgimn.
igazgató. 7. Főigazgatói székhelyeken létesít-
endő központi diapozitív gyűjtemények. Elő-
adja Péterffy Béla petrozsényi áll. főgimn. id.
igazgató. 8. A Schnubert-féle logaritmustáblát
és sajátkészítményü Theodolitját bemut-
tatja Albrich Károly nagyszebeni ág. ev. fő-
gimn. igazgató. 9. K. Walther Béla tanker.
főig. elnök ismerteti az első tanácskozás ered-
ményét.

— **Eljegyzés.** Prokeh Rezső es. és kir.
főhadnagy eljegyezte Krauss Ida kisasszonyt.
Gratulálunk!

— **Esküvő.** Folyó hó 2-án esküdött
örök hűséget Jancsó Sándor városi iktató
Poparadu Angella kisasszonynak.

— **Eljegyzés.** Nádasdy Dániel, áll.
főgimnáziumunk közkezdveltségnek örvendő
fiatal, művész tanára, — a karácsonyi ünnepek
alatt jegyet váltott Vámos Angyalkával,
Vámos Dezső, felsőipariskolai igazgató bájos

leányával Budapesten. Őszintén gratulálunk
a fiatal jegyespárnak.

— **Főgimnáziumunk serényen készül**
estélyére, melyet már mult számunkban je-
leztünk. Február 1-én tartják meg — amint
halljuk — a következő programmal: Az if-
jusági zene- és énekkar, mely most lép elő-
szőr a nagyobb nyilvánosság elé, több szám-
mal szerepel. Ezen előadásokban részt vesz
főgimn. igazgatónk bájos leánya Major Kami-
lia k. a. aki zongorajátékával szerepel. Nádasdy
Dániel, Papp István és Albrich János fő-
gimn. tanárok ad hoc tercettet alakítottak;
Babits Mihály tanár felolvas. Két magasabb
osztályu tanuló vidám dialogot ad elő. Mint-
hogy úgy tudjuk, hogy táncolni is fognak,
már most is felhívjuk városunk leányainak
figyelmét ezen gyorsan közeledő estélyre,
mert táncosokban nem lesz hiány.

— **A ref. nőegylet vidám estélye.** Élénk
érdeklődést vált ki a közönség minden réte-
géből a ref. nőegylet műsoros estélye, amely
a farsang egyik legsikerültebb mulatságának
igérkezik. Az elmés program és a szerep-
lők közismert rátermettsége előre is bizto-
sitja a sikert, különösen ha latba vetjük az
elnökök: özv. Benedek Gyuláné urnó fáradsá-
gát. A program a következő:
1. Prológ. Előadja dr. Reisz Árpád ur. 2.
Ária a Traviatta dalműből. Éneklő Illgnerné
Benedek Irén urnó, zongorán kíséri dr. Fe-
renczy Károly ur. 3. A mi eselédünk. Dialog.
Előadják Deutsch Ilus és Lux Irma urhöl-
gyek. 4. Olasz népekes csoport. Énekelnek:
Aladics Erzsé, Bács Etel, Bodnár Rózs, Ci-
nege Margit, Haytmann Etel, Krausz Paula
és Zsombory Margit urhölgyek. 5. Helyi ér-
dekű kuplák. Éneklő Embacher Terezy ur-
hölgy. 6. A magyar dal. Allegoria. Előadják:
Dénes Dezső, Ferenczy Károly dr., Fehér
Gyula urak és a Fogarasi Magyar Dalegylet
8 tagja. A tárogató szólót egy széles körben
ismert és kedvelt tárogatóművész játsza,
ki csak ez alkalomra jön városunkba. Közön-
ségünk figyelmét ezton is felhívjuk a kitünő
szórakozást ígérő estélyre, amelyre a meghi-
vők még legközelebb szétmennek.

— **Az áll. főgimnázium műszaki
felülvizsgálása.** Megirtuk, hogy december
19-től dec. 29-ig vizsgálták felül az állami
főgimnázium új épületét Péchy Lajos
műszaki kir. főtanácsos vezetésével. A vezető
főtanácsos megállapította, hogy az építkezés
mindenben megfelel a tervrajznak és az
előírásnak. Ez a kifogástalan építkezés bi-
zonyára a kiküldött ellenőrzőmérnöknek:
Gergely Miksának is érdeme, aki a leg-
nagyobb odaadással végezte munkáját. Saj-
nos azonban, hogy az épület talajviztől át-
itatott telken áll és így a pince nedves. Ez
azonban nem olyan komoly arányú és jel-
legű, hogy káros következményei lehessenek.
Az építkezés költségei a következők:
Koch Károly vállalkozónak 392.071 kor.
69 fill. Sebestyén József és társa vízvezeték
és csatornázásért 18.434 kor. 38 fill. Plöckl
és Társa tornaterem berendezés és egyéb
3736 kor. Kulcsár Sándor vállalata a csillá-
rokra 2463 kor. 80 fill. Pizinger vállalko-
zónak 8169 kor. Szegedi ipari vállalatnak
17.444 kor. 80 fill. Ganz és Társa 3301
kor 45 fill. A felülvizsgálat költségei 186
kor. 45 fill. — A felül nem vizsg. m. 91

MENJÜNK

NOVÁK JÁNOS

női- és férfidivat üzletébe

Nagy választék: szörme, gallér **NŐI KALAPOK**
és karmantyukban. mélyen leszállított áron.

kor. 28 fill. — 1000 kor. jutalom a munkavezetésért. A tervező műépítésnek és az elenőrző közegnek 20.000 kor. Az egész gimnázium összesen 468.581 kor. 85 fillérbe került.

— **Szabadalom.** Örömmel értesülünk, hogy **Bocskor Ádám** köztisztviselőben és szeretetben álló várm. árvaszéki elnökünknek szabadalmat adtak fadöntő fűrészkeretre húzó állvánnyal együtt. Valóban nem tudtuk, hogy kiváló, zseniális elnökünk ilyen reális, ipari dolgokkal is foglalkozik. Őszintén gratulálunk neki és sok szerencsét kívánunk jeles találmányához.

— **Kedélyes szobacikák.** Mióta elment a szintársulat, Fogaras ifjai nélkülözték a szobacikák legbájosabbját az aranyos Jobait. A helyi szobacikák azért úgy állanak bosszút, hogy a reggeli takarítások alkalmával minden elképzelhető és elképzelhetetlen dolgot kiöntöznek és dobálnak az utcára, az arrajáró, gyanutlan közönség fejére. Kérjük rendőrségünk figyelmét a kedélyeskedő szobacikusok megrendszabályozása dolgában; mert mi a szerenádozók éjjeli leöntéséből nem igen kérünk magunknak!

— **Szabad Liceum.** A Major Károly dr. kir. igazgató által létesített Szabad Liceumi előadások 1910. január 15-én veszik kezdetüket és tartanak március hó 19-éig minden héten szombaton délután 5—6-ig a természetrajzi előadó teremben (II. em.) A tíz előadásra szóló jegy 2 kor. és az áll. főgimn. igazgatói irodájában válthatók. Az első előadást jan. 15-én Babits M. áll. főgim. tanár tartja, a jelenkori filozofia főbb problémáiról. 2. jan. 22-én Krebs Ernő. A Rajna a történelem és költészet világitásában. (Vetített képekkel.) 3. Jan. 29-én Ábel Janka áll. polg. isk. tanító: Páris (vetített képekkel.) 4. Febr. 5-én Papp István: A vulkánok és föld-rengés. (Vetítéssel.) 5. Febr. 12-én. Harmath J. dr. A jogos önvédelemről. 6. Febr. 19. Albert János: Petőfi lírája. Ének, zene, zongora kísérettel és szavallattal. 7. Febr. 26-án László Béla dr.: A görög szobrászatról (vetítéssel.) 8. Márc. 5-én. Lessmann Henrik dr. A fertőző betegségekről. 9. Márc. 12-én. Nádasdy Dániel. Elektromos kisülés légritkított terekben. A rádió aktivitása. 10. Márc. 19-én. Vadráska Vencel. Napoleon. (Vetítéssel.) Közönségünk figyelmét ezutóul hívjuk fel a házagotló intézmény pártolására. A közönség saját komolyságáról és fejlett izléséről tesz tanubizonyítást, ha a mulatságok mellett az ilyen könnyen oktató, tudományos dolgok iránt is érdeklődik.

— **Helyreigazítás.** Lapunk múlt heti számának 3-ik oldalán „Adatok Fogaras multjából” cím alatt közöltek 3-ik bekezdésében két feltűnő sajtóhiba van. 1633 áll 1653 és hátrább kutások hiteseik helyett, kérjük így értelmezni.

— **Önkénytelen hurok.** Akaratlanul is hurokra kerül a járó-kelő a hid utcában. Ugyanis ott a hidnál a Raglán-féle házontul van egy villamos lámpát tartó oszlop, amelynek a tetejéről drót vezet a gyalogjáró fölött s végre közvetlen az aszfalt végénél van beerősítve a földbe s ami így a villamoslámpa oszlopát tartja. Annál a drótnál az esteli szürkületben — akik itt a járást nem igen ismerik, — sokan hurokra kerültek s hol a kalapját üti le az embernek a drót, vagy nagyot botlik benne. Nem lehetne ott a hurkon segíteni, mert így nagyon sok kalamitásnak van kitéve az ember.

— **Nyugtázás és köszönet.** Alsóárpáson a szegény iskolás gyermekek segélyezésére f. évi dec. 22-én jól sikerült műsoros karácsonyfa ünnepély rendeztetett, melynek 72 kor. 12 fill. bevételbe felül fizettek: Horvát Géza 5 kor., Vas Miklós 2 kor. 26 fill., Bokros Emil, Baróty Sándor, Schönberger Hermán, 3—3 kor., Botta Emil, Dániel R. 2.40—2.40 fill., Boér György, Dr. Fodor L.

Özv. Löbl Mártonné, Vulkán Viktor, Trandafir Dragomir, Dukla Gusztáv, Kopp Juliusz 2—2 kor., Iváskó Mihály, Vas Demeter, Komsa Dániel 1.40—1.40 fill., Sándor Károly, Molnos Lajos, Löbl Mór, Kovács Antal 1—1 kor., Smedu György, Tutor Ádám, Popa Isaila, N. N., N. N., Vasu Pop Vazul és Gerasin Dobrin 40—40 fillért. Fogadják e helyen is a kegyes szívű jöltevők a nemes ügyet pártolók, — a szegények nevében — a rendezőség leghálásabb tiszteletét. —t.

— **Értesítés.** A fogarasi m. kir. posta és távirtdahivatalnál berendezett távbeszélő központ az e tekintetben általánosan megállapított díjszabás és egyéb feltételek mellett. „F.” hívó jellel C/2 szolgálattal ugyanint (reggel 8 órától este 6 óráig) a teljes belföldi helyközi forgalomba való bevonása folyó hó 10-én veszi kezdetét. — A helyközi beszélgetésekre a fogaras—feketehalmi és feketehalom—brasói áramkörök igénybevételével a Brassó 1 sz. postatávirda hivatal fogja kapcsolni.

▽ Az ország egyik leghirnevesebb **bábaképző-intézetének** igazgató-tanára írja: „A **Ferencz József**-keserűvizet állandóan alkalmazom és bizonyíthatom, hogy a „Ferencz József“-viz a gyermekágyasoknál is a legjobb hashajtó.”

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
THIERFELD DÁVID.

Hirdetések.

Két csinosan butorozott szoba, ki szolgálással kiadó egy nagyon szép kertben, Kis utca 11. sz.

Okleveles szülésznő kitűnő bizonyítványokkal, hosszas gyakorlattal, ajánlja magát a nagyérdemű hölgyközönség szíves jóindulatába. Lakásán szülönköket ápolásra elfogad, vidéki megbízásokat is készsége l vár. Mint vizsgázott masszírozónő, minden masszírozást lekiismeretesen teljesít, akár magánházaikhoz is jár, vagy lakásán masszíroz, ahol külön szoba áll rendelkezésre. A mélyen tisztelt hölgyközönség bizalmát kéri és várja kiváló tisztelettel Lázár Anna okl. szülésznő, Fogaras, Fazakas u. 11.

Vizsgázott gépkezelő, aki hosszas gyakorlattal és jó bizonyítványokkal rendelkezik, 1910. április hó 1-től a géptulajdonosok rendelkezésére áll. Vállal bármilyen gép mellett munkát. Különösen a nyári eséplési szezonra ajánlkozik, mint gyakorlott gépkezelő. Felhívjuk erre a gazdák szíves figyelmét. Címét megmondja a kiadóhivatal.

TÖRLEY PEZSGÓ

Hirdetmény.

Vau szerencsénk a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, miszerint folyó évi február havában fogarasi gőzfűrészt telepünkön, készen fűtésre alkalmas földarabolt száraz bükkfát bocsátunk eladásra, és pedig:

Usztatott bükkfa köbméterenként K 7.—
Usztatlan " " " 7.50
100 kg. " " a gyárba " 1.80

Ezen minőségű tűzfának ára házhoz szállítva m³-ként 60 fillérrel magasabb, s miután már eddig is számos megrendelések tétettek, — hogy a szállítás körül akadályok fel ne merülhessenek, — fölkérjük a nagyérdemű közönséget, hogy megrendeléseiket, szükség beálta előtt mindig 8 nappal előbb megtenni sziveskedjék.

Fogarason, 1910. január 6.

Schneider J. és Társa.
fakereskedő cég.

Hirdetések

jutányos áron felvétetnek
e lap kiadóhivatalában.

GÖZ- és KÁDFÜRDŐ FOGARAS.

Fürdő-rend

1909—10. évadra. (Szeptember 1-től május végéig.)

Amennyiben a fürdő üzemben tarása nem fizetődének ki, úgy a fürdő bezáratik.

Kádfürdő:

Hétköznapokon reggel 7-től este 6 óráig.

Vasár- és ünnepnapokon reggel 7 óráig
től déli 12 óráig.

Ár: ruhával I. o. K. 1.— II. o. K. —.60

Gőzfürdő:

Csütörtökön d. e. 7-12 óráig férfiaknak
d. u. 2-5 óráig nőknek.

Ár: ruhával K. 1.20

Pénteken d. e. 7-12 óráig férfiaknak
d. u. 2—5 óráig nőknek.

Ár: ruhával K. —.80

Szombaton d. u. 2-7 óráig férfiaknak
Ár: ruha nélkül 40 fill.

Vasárnap d. e. 7-12 óráig férfiaknak

Ár: ruhával K. 1.—

Stof és Fia.

